

DE „AMERICAN DENTAL SOCIETY OF EUROPE” TE AMSTERDAM
BIJJEEN OP 19—22 JULI

Voor wie het bijgeval niet weten mocht: de „American Dental Society of Europe” is een organisatie van tandartsen uit de oude wereld, die hun tandheelkundige vorming geheel of ten dele aan een der erkende Dental Schools van de nieuwe wereld te danken hebben en telken jare ergens in Europa plegen bijeen te komen om hun nieuwste wetenschappelijke en technische verworvenheden uit te wisselen. Dat „ergens” opgevat in de zin van een agglomeraat, hetwelk geacht kan worden genoegzame accommodatie en aantrekkelijkheid te bieden om de werkzaamheden te vatten in een lijst van „social events”, welke de laatste stoot moeten geven ten gunste van een reis naar het buitenland, althans voor het merendeel der leden. Al blijft men doorgaans in het randgebied van het wankele Europa en uiteraard aan deze zijde van het gordijn, dat naar tandheelkundige maatstaven uit aesthetische en duurzaamheidsoverwegingen beter in vitallium dan in ordinair roestend ijzer kan worden gedacht.

Bij de telkens wisselende keuze van ontmoetingscentrum genoot Amsterdam de eer ditmaal uitverkoren te zijn en het moet aanstonds worden erkend, de vicevoorzitter coll. E. J. v a n d e n B e r g, wiens prominente positie hieraan wel niet geheel vreemd zal zijn geweest, heeft zich van de verantwoordelijkheden, met deze beslissing op zijn schouders gelegd, voortreffelijk gekweten.

Alleen al de plaats van handeling: het Indisch Museum, voorheen echt onprogressief Koloniaal Instituut geheten *) en met name deszelfs imposante Aula met zijn up to date outillage, vormde als symbool van een bloeiend, zij het onlangs teniet gegaan verleden een verrassend milieu, dat niet naliet indruk te maken ook op de buitenlanders, die overigens wel wat gewend zijn.

Van de gelegenheid, de Nederlandse tandartsen geboden, om eveneens het congres te kunnen bijwonen, had een belangrijk aantal gebruik gemaakt en zo waren bij de officiële opening enige honderden deelnemers aanwezig toen namens de Minister van Sociale Zaken de Inspecteur van de Volksgezondheid in algemene dienst, collega S p o o r e n b e r g het Congres verwelkomde. En hiermede was bij wijze van spreken het startlint doorgeknipt om de „essayists” en „clinicians” gelegenheid te geven tot het houden van hun voordracht resp. tafeldemonstratie, waarbij een onbekrompen gebruik werd gemaakt van gekleurde lantaarnplaatjes en dito films van bioscopale lengte en duur om van de

*) Dit ter informatie van degenen, die het dynamisme van hun tijd niet bij kunnen houden en kansloos achter liggen.

(Foto J. H. Schouten, Amsterdam)

Toost van de vice-voorzitter coll. E. J. van den Berg tijdens het banket. Rechts: de burgemeester van Amsterdam Mr. d'Ailly de voorzitter van de A. D. S. E. Dr. K. C. Campbell en de vertegenwoordiger van de Minister van Sociale Zaken Mr. L. J. M. Spoorenberg

technische volkomenheid te zwijgen. Vooral dit laatste zal de toeschouwers tot bewondering hebben gedwongen. Er hing weer iets van de sfeer van de „Ivory Cross Expedition”, welke toen de deelnemers na de jaren van isolement in contact bracht met demonstratiemogelijkheden, die ook thans weer pijnlijk deed beseffen hoezeer wij hier achteraan hinken inzake de beschikbaarheid van moderne hulpmiddelen, welke aan de overzijde van de oceaan welhaast gemeengoed schijnen.

Maar wat, zo zal de gehaaste lezer vragen, is er nu voor zakelijks verhandeld en voor nieuws gebracht? Zonder te kort te doen aan de objectieve waarde van elk der voordrachten (negen in getal) en de vier en twintig demonstraties kan men het ons als verslaggevers niet euvel duiden dat wij een keuze deden, ons bepaalden (moesten bepalen) tot wat het meest tot onze belangstelling — en tot de fantasie — heeft gesproken.*)

Dit laatste was in het bijzonder het geval met de slotvoordracht van onze landgenoot te Chicago, coll. A. S c h o o l w e r t h, die een uiteenzetting gaf van het principe, de toepassing en het effect van een continue straal uiterst fijn korundpoeder als middel tot het prepareren van caviteiten, dit als substituut voor de alom gevreesde boor.**)

Korund of te wel kristallijn aluminiumoxyde, Al_2O_3 , het uiterst harde slijpmiddel tevens matrix en grondsubstantie van vele (half)edelstenen, vervult in bovengenoemde toepassing de rol van het door de wind voortgezweepte eroderende woestijnzand, dat de rotsen afknaagt. Alleen wordt door het gebruik van hoge gasdruk (koolzuur) aan de schurende korunddeeltjes een veel hogere snelheid en evenredig vermogen gegeven, een snelheid groter dan die van de voortplanting van het geluid („supersonic”). Uit het op een hoekstuk gelijkende apparaat, dat in plaats van de boor een opening bezit, wordt de fijne, gerichte straal korundkristalletjes gedreven welke de harde tandsubstantie weg slijpt zonder de pijnverwekkende druk, schaafwerking en bijgevolg warmte-ontwikkeling van de roterende boorkop. Een vereenvoudiging van de techniek der caviteitpreparatie is het niet, integendeel. Het zuiver richten van de „air abrasive”, de juiste lengte van de poederstraal (in verband met de spreiding) ten opzichte van het object, zijn allesbeheersend voor het te bereiken resultaat. Mede door de ongevoeligheid der bewerking moet angstvallig voor een onbedoelde exponering van de pulpa worden gewaakt. De nodige oefening en routine zijn eerste voorwaarden en het klonk zeker niet als een verrassing dat in de handen van „undergraduate students” het een gevaarlijk instrument vertegenwoordigt. Het grote voordeel schijnt wel gelegen in de geringe gevoeligheid der bewerking, welke de toepassing van locale anaesthetica vrijwel overbodig maakt. Opmerkelijk is voorts dat de abrasieve werking zich uitsluitend bepaalt tot de harde weefsels; verweekt dentine zo min als het tandvles worden erdoor aangetast. Bij preparaties achter in de mond is het aanleggen van cofferdam geboden voor een effectieve afzuiging van het vrijkomende stof.

*) Om redenen van organisatorische aard kon de redactie helaas niet beschikken over de volledige tekst van alle voordrachten. In het volgend nummer zal echter de belangwekkende voordracht van coll. S c h o o l w e r t h in extenso worden afgedrukt.

***) Van deze voordracht zullen wij in October een uitgebreid auto-referaat publiceren.

Een onberispelijke kodachrome film gaf etappegewijs tot in bijzonderheden een duidelijk inzicht in de werking van de „air abrasive” bij caviteitpreparaties zowel in molaren als in fronttanden. Ook het prepareren van de stomp voor een jacketkroon vertoonde verleidelijke aspecten, terwijl het ten slotte zich tevens als een energiek „instrument” ontpopte voor tandreiniging en tandsteenverwijdering.

Moge dus de air-abrasive techniek een beloftevol vervangmiddel zijn voor het klassieke gebruik van de (weliswaar verouderde?) boormachine, dan blijft nog over dat zowel de inleidende verwijdering van het verweekte tandbeen als het aanbrengen van scherpe overgangen tussen de caviteitwanden met de gebruikelijke handinstrumenten tot stand moeten worden gebracht.

Wanneer aan deze voordracht het eerst aandacht wordt gewijd is het niet zo zeer uit hoofde van haar praktische waarde voor het heden of de allernaaste toekomst. Dit zal niet alleen door technische, doch niet minder door materiële voorwaarden beheerst worden. Het apparaat is alleen al kostbaar, zodat het gebruik voorshands niet zal vallen binnen de grenzen van een uitgebreide, meer sociale toepassing.

Zeker van groter rechtstreeks belang was de openingsvoordracht van K. A. B i g n e l l (Chicago) over het gebruik van hydrocolloïden bij de vervaardiging van meerdere inlays, kronen en brugwerk op eenzelfde model.*) De uitvinding der elastische afdrukmaterialen en als gevolg daarvan de uitschakeling van — zij het nog zo geringe — vormveranderingen in het negatief, heeft het na de verbeteringen van deze werkstof mogelijk gemaakt om een hiermede na de preparatie vervaardigd model als dimensioneel identieke weergave van de situatie in de mond te gebruiken als werkbasis voor de gehele technische uitvoering. Tot voor kort vormden de weliswaar geringe volumeveranderingen van het materiaal na het stadium der verstijving een bron van onnauwkeurigheden, die een dusdanige procedure tot mislukking doemden. Intussen hebben de research-bureaux der fabrikanten niet stil gezeten en gezocht hoe detailscherpte aan vorm- en volumebestendigheid kan worden gepaard. Met deze voorwaarden staat en valt het gebruik van hydrocolloïden bij de integrale vervaardiging buiten de mond van een geheel van inlays, kronen en daarop gebaseerde combinaties. Voor het thans bereikte resultaat schijnen de fabrikanten — voorlopig ten minste — tot de reversibele hydrocolloïden teruggekeerd, waarvan agar-agar de grondstof uitmaakt en waarbij, gelijk bekend, de overgang gel \rightleftharpoons sol door verwarming, resp. afkoeling wordt beheerst. Dr. B i g n e l l nu liet zien op welke wijze (na de preparatie van alle in aanmerking komende elementen) in watergekoelde lepels een tweetal afdrukken werden genomen. Van deze afdrukken werden een model met losse „stompen” en een hoofdmodel vervaardigd, hetwelk dienst moet doen om de laatste hand te leggen aan de wasafdrukken en voor controle van de onderlinge bevestiging der brugdelen. Ten einde in de caviteiten insluiting van luchtblaasjes tijdens het afdrukken te voorkomen en de algehele weergave der details te verzekeren, worden vooraf de caviteiten door middel van een fijne spuit met de afdrukmassa opgevuld en daarna pas de lepel ingebracht.

Een moeilijkheid op zich zelf vormt de duidelijke aftekening van de cervicale rand, waarvoor zonder speciale voorzorgen de papil een beletsel vormt. Om dit

*) Men vergelijk het artikel van coll. Dr. E. J. van den Berg, in afl. 5, pag. 356, 1950 van dit Tijdschrift.

te ondervangen dient deze tijdelijk te worden weggedrukt; voor het overige kan met tampons, gedrenkt in een verdund causticum door de adstringerende werking een retractie van de cervicale wand bewerkstelligd worden, zodat de afdruk-massa er tussen kan dringen.

Bij de reversibele hydrocolloïden berust, zoals gezegd, de bruikbaarheid op de overgang gel \rightleftharpoons sol, waarbij door verhitting en dooreenmenging (verbreking van de gelstructuur) de massa eerst vloeibaar moet worden gemaakt, en vervolgens afgekoeld tot een in de mond verdraagbare temperatuur. Een en ander neemt nogal tijd van voorbereiding zodat in een speciale thermostaat enkele gevulde spuitjes op temperatuur in voorraad worden gehouden. Zo althans gaat het toe en kan alleen zonder veel tijdverlies gewerkt worden in een praktijk waar geregeld op de bovengeschetste wijze in meervoud inlays en overeenkomstige „restorations” worden vervaardigd.

Een andere belangrijke factor is het materiaal waarmede de afdrukken worden uitgegoten. Ter wille van de absolute gelijkvormigheid van gebit en duplicaat mag van krimpings noch uitzetting sprake zijn, zo min bij het afdruk-materiaal als bij het steengips van het te maken model. Bijgevolg is een dusdanige werkwijze ten nauwste gebonden aan producten, waarbij de bovenbedoelde eigenschappen geen enkele twijfel laten, naast genoegzame hardheid om slijtage en verlies van detailscherpte tijdens de werkzaamheden te voorkomen. Voor het overige zal de meerdere of mindere volmaaktheid van het eindresultaat wel door de imponderabele persoonlijke bekwaamheid worden weerspiegeld. Wat bereikt kan worden, zomede de daarvoor bepaalde arbeidsgang, werd de toehoorders in tal van gekleurde beelden voor ogen gesteld.

Bizondere belangstelling en niet minder aandacht, als gevolg van de overtuiging waarmede hij zijn thema ontvouwde, hadden de voordracht en demonstratie van Ernest Granger (New York) inzake „mucostatics” en de mucostatische afdruk. Gelijk het woord reeds aanduidt gaat het hierbij om het gedrag der mondweefsels-in-rust onder invloed van de belasting door de prothesebasis. De spreker stelde voorop dat de levende cel vanwege zijn watergehalte niet voor samendrukking vatbaar is en een weefsel, opgebouwd uit cellen, evenmin kan worden gecomprimeerd. Onder druk kan, al naar de aard van zijn structuur, een weefsel alleen in meerdere of mindere mate worden uitgerekt of uitwijken. Wanneer op het de kaakbedekkende slijmvlies plaatselijk een druk wordt uitgeoefend zal de indrukbaarheid louter een gevolg zijn van de uitwijkingsmogelijkheid der naaste omgeving; zodra de druk verdwijnt keert het vervormde slijmvlies in zijn oorspronkelijke rusttoestand terug. Een vergelijking met de samendrukbaarheid van rubber gaat derhalve niet op.

Een afdrukmethode, waarbij door de aan het materiaal inhaerente stugheid het slijmvlies wordt gedwongen uit te wijken levert bijgevolg een verwrongen negatief waarbij de mate van vertekening der details evenredig is aan de meerdere of mindere verschuifbaarheid van het slijmvlies (de slijmvliesplooiën) op de benige onderlaag. Een naar dit negatief vervaardigde prothesebasis zal in haar configuratie evenveel van die van de slijmvliesonderlaag afwijken als de vervorming bedraagt die bij het afdrucken hieraan a.h.w. werd opgedwongen. De prothese-in-rust zal derhalve evenveel van haar plaats worden opgeheven als met de vervorming overeenkomt en zal niet beantwoorden aan de voorwaarden van stabiliteit.

Een mucostatische afdruktechniek, welke deze fout zoekt te elimineren, stelt hoge eisen aan de nauwkeurige weergave van de fijnste details van het slijmvlies in rusttoestand.

Daarvoor is om te beginnen zorgvuldige verwijdering van het speeksel, dat de fijne groefjes vult en het afdrukmetaal de weg verspert, noodzakelijk zomede het treffen van voorzorgen om het secret der speekselklieren tijdens het afdruk-nemen verre te houden (strook vloeipapier op de uitmondingen van de ductus Stenonianus. Voor het overige is de keuze van het juiste afdrukmetaal beslissend voor het verkrijgen van een mucostatische afdruk. De spreker geeft de voorkeur aan een speciale afdrukpasta (kruidnagelolie—zinkoxyde) welke, mits op de goede wijze aangemengd, een lage oppervlaktespanning na het aanmengen lang behoudt, zodat zij geen druk vereist tijdens het (let wel:) oppenselen. Een (naar een voorafgaande afdruk vervaardigde) gegoten aluminium lepel, waarvan de randen in géén geval tot de omslagplooi mogen reiken, met pasta belegd completeert de eerste fase. Daarna worden met een penseel de labiale en buccale randen dun opgebouwd en na verharding versterkt met een gelijksoortige massa van grotere breukvastheid om het uitnemen van de aldus voltooide afdruk zonder beschadiging mogelijk te maken.

Bij een afdruk van de onderkaak, waarbij door het uitsteken van de tong de mondbodem gelegenheid wordt gegeven zich in de massa af te tekenen, moet elke druk op de lepel eveneens worden vermeden. De afdrukken moeten daarna zo spoedig mogelijk met dunne steencement worden uitgegoten.

Bij partiële afdrukken worden eerst de afzonderlijke kaakgedeelten gereproduceerd; met de daarop vervaardigde zadels in situ wordt vervolgens opnieuw afdruk (in Zelex) genomen om hiermede deze te verenigen tot de definitieve constructie. Aan het slot van zijn beschouwingen legde de spreker er nogmaals de nadruk op dat het succes van een mucostatische prothese afhankelijk is van het gebruik van een individuele gegoten afdrukkel, een volstrekt zuivere-centrische relatie en een juiste articulatie der elementen. Pijnloosheid en stabiliteit staan of vallen hiermede.

Van de verdere voordrachten moge vermelding vinden een vergelijkende studie van R. M. Ruff (Mexico Cy) over de gebitstoestand van een Indianenstam, waarvan een deel gevestigd is in een vruchtbaar, waterrijk gebied ten Zuiden van de hoofdstad van zijn land en het andere in een dorre, droge landstreek ten Noorden daarvan. De wetenschappelijk merkwaardige uitkomsten van het onderzoek waren o.m. vastgelegd in een groot aantal geprojecteerde tabellen, waarvan het niet mogelijk is een samenvatting te geven. Te gelegener tijd zal omtrent de bevindingen der commissie van onderzoek nader worden bericht. Een belangwekkende kleurenfilm van de bewoners der beide landstreken, zomede van hun levens- en voedingsomstandigheden sloot zich bij de voordracht aan.

Voorts hield A. I. F. Steiger (Zürich) een uiteenzetting over de preparatie van pijlers voor afneembaar kroon- en brugwerk met een nieuwe bevestigingsconstructie. Tevens demonstreerde hij een apparaat om op het model alles evenwijdig af te tekenen. Gelijk zoveel van deze bekende ultra-specialist leek ook deze nieuwe uitbreiding van zijn constructiemethoden slechts in handen van op dit gebied gelijkwaardigen voor toepassing vatbaar.

Met betrekking tot de voordracht van W. H. Burwell (Los Angeles) in-

zake de vermijding van gangbare mislukkingen met kunsthars bij kroon- en brugwerk moge worden verwezen naar de weldra te publiceren volledige tekst.

Ten slotte hield L. R. Main (St Louis) een verhandeling over de interpretatie van het Röntgenogram. Op het essentiële hiervan hopen wij te zijner tijd terug te komen.

Uit de veelheid van demonstraties, voor zover zij niet een praktische illustratieve toelichting waren op te voren gehouden voordrachten, zij het volgende aangestipt.

De toepassing van polyantibiotica bij de wortelkanaalbehandeling in het kader van de door Grossman (Root Canal Therapy Ed. III) gepropageerde werkwijze was het demonstratiethema van M. V. Sarkis (Seattle). Na een algemene inleiding over de antibiotica volgde meer in het bijzonder een overzicht van de kenmerken van penicilline, bacitracine, streptomycine en Na-caprylaat. De door de demonstrator aanbevolen suspensie bestaat uit 1.000.000 E. kaliumpenicilline, 10.000 E. bacitracine, 1 gr streptomycine- CaCl_2 (Merck), 1 gr Na-caprylaat (Strasenburg) en D.C. 200 vloeïstof-3 centistokes (Down Corning). In een gesteriliseerde, droge wijdmondse stopfles worden de eerstgenoemde stoffen in poedervorm gemengd met 3 c.c. van de laatstgenoemde vloeïstof met behulp van een speciale, steriele spuit waarin dan 0,2 cc. verloren gaat. Deze suspensie (datum op etiket!) is vier maanden bij kamertemperatuur houdbaar. De applicatie (uit een steriel Dappenglaasje) geschiedt met een platina-iridium draad tot het kanaal gevuld is. Een papierstiftje in het kanaal en een tampon in de pulpakamer, vervolgens afgesloten met guttapercha en cement dienen om het contact van de suspensie met de kanaalwanden te onderhouden.

G. S. Page en C. H. Brockley (Tunbridge Wells) demonstreerden hun methode van behandeling van melktanden door middel van inlays (doospreparatie), welke zij geïndiceerd achten bij diepe occlusale, occluso-proximale en m.o.d.-caviteiten, zomede bij oppervlakkige caries. Een X-foto moet daarbij uitsluitel geven omtrent de situatie van de pulpa en de prognose.

Als afdruktechniek komen naar gelang van de omstandigheden de koperen band- en de afdruk met hydrocolloïden in aanmerking. De caviteitpreparatie geschiedt met beveiligde diamantschijven en -steentjes onder een thermospray; als metaal worden goud en met name genoemde goudhoudende legeringen gebruikt.

Dat negatief uitvallende contrôle-kweekproeven in de broedstoof geen zekerheid geven met betrekking tot de steriliteit van het wortelkanaal werd betoogd door V. H. Dietz (Ann Arbor). Werd met de inhoud van een aldus steriel bevonden wortelkanaal een subcutane injectie uitgevoerd, dan leidde dit niet zelden nog tot huidreacties, welke z.i. het enig betrouwbare criterium inzake steriliteit vormen.

Op het gebied der immediaat-prothese leverde G. H. Durrer (New York) een geïllustreerd betoog ten gunste: vlotte genezing der extractiewonden, geringe resorptie, cosmetisch identieke vervanging, mits de opstelling tand voor tand geschiedt.

W. A. Smith van de U.S.Navy sprak over allerlei bloedstelpende preparaten, die hier niet verkrijgbaar zijn, maar die voor het grootste deel fibrinogeen bevatten.

S. Karlström (Gävle, Zweden) verzorgde een tweetal tableclinics. Bij de

eerste demonstreerde hij een vernuftig apparaat, de „Pontostructor”, om bij de vervaardiging van vaste bruggen evenwijdig te prepareren, met welk toestel hij bewonderenswaardige praestaties verrichtte. In de tweede seance vertoonde hij een „electron-vibrator”, waarmede hij, door middel van „soft elastic vibrations according to the sinus curve” droog amalgaam dun vloeibaar deed worden, hiermede de caviteit vulde en het vervolgens condenseerde. De methode leent zich eveneens tot het maken van amalgaammodellen van hydrocolloid afdrucken.

Op het gebied der amalgaamtechniek gaf coll. J. van Amerongen (Utrecht) eveneens een demonstratie van zijn werkwijze en de gestandaardiseerde fraaie resultaten, die er mee worden bereikt. Behalve voortreffelijke specimina toonde hij zijn instrumentarium en apparatuur voor het mengen, condenserèn en stoppen van het amalgaam.

Onze lezers herinneren zich de professionele raadpleging van Prof. F. Ackermann (Genève) inzake een bepaalde prothetische situatie, waaromtrent coll. Albrecht zijn oplossing voor het geval publiceerde *). Naast oplossingen van Biaggi, Steiger, Beat Müller e.a. waren er drie inzendingen van onze eigen collega's: Albrecht, van Eck en Willems e. In zijn table clinic vertoonde Prof. Ackermann de ingezonden constructies op de modellen.

Naast de beslommeringen van de organisatie van het congres had coll. E. J. van den Berg ook nog een tafel-demonstratie voor zijn rekening genomen, waarbij hij klaarheid bracht in de verschillende injectievormen: intra-ossaal, peridentaal en interseptaal. Gelijk wij weten heeft de eerstgenoemde zijn bijzondere belangstelling en hij vertoonde het voor deze toepassing speciaal door hem ontworpen instrumentarium.

Op het gebied der volledige prothese demonstreerde K. A. Bignell (reeds eerder genoemd) met behulp van veel lantaarnplaatjes een methode ter bepaling van de juiste verticale dimensie, handhaving van de physiologische interocclusale ruimte (free way space) en tot eventueel noodzakelijke beetverhoging (bite opening). A. de Weever (Brussel) vertoonde een eenvoudig toestelletje om eveneens de verticale dimensie vast te leggen zonder gebruik van waswallen op beetplaten.

Als practisch hulpmiddel van P. Nyström (Halmstad, Zweden) zij tot slot nog vermeld diens methode om van celstof „wattenrollen” te vervaardigen, door deze stijf te wikkelen en vervolgens, met grote steken te hechten om stukken staaldraad van 1 dM lengte en 0,5 mM dikte waarvan de einden tot ogen gebogen zijn. De stugheid verleent hun een goede fixatie onder wangen en lippen.

In deze ietwat kaleidoscopische samenvatting vindt men globaal weergegeven wat met de beschikbare tijd en gelegenheid de verslaggevers hebben kunnen bijwonen. Op volledigheid kan zij derhalve geen aanspraak maken, hoogstens beoogt zij een indruk te geven van het vele dat de deelnemers à la carte werd geboden. Wellicht zal er gelegenheid zijn meer gedetailleerd op bepaalde onderwerpen terug te komen.

Dit verslag zou zeker aan het geheel tekort doen indien niet tevens melding werd gemaakt van de „Social events”, als attractieve tegenhanger van het zakelijke programma.

*) T. v. T. 1949 blz. 741 e.v.

Bij wijze van apéritief was de dag voorafgaande aan de officiële opening gewijd aan de golfsport op de terreinen van de Wassenaarse Golf Club. Des avonds waren de deelnemers en hun dames in het Amstel Hotel de gasten van de besturen onzer drie landelijke organisaties, alwaar coll. v a n H o u t e, de voorzitter der Mij, de aanwezigen in een opwekkende toespraak verwelkomde. Daags daarna werden zij ontvangen door de leden van het Dagelijks Bestuur der Gemeente in het Stedelijk Museum, waarbij de burgemeester Mr. d'Ailly zich tot tolk maakte van het College van B. en W. om zijn ingenomenheid te betuigen met de keuze van Amsterdam als punt van samenkomst. Behalve een tocht door de grachten en havens van de hoofdstad en een cocktailparty was als verrassing een ontvangst in het historische milieu van Muider Slot ingelast, hetwelk niet naliet de buitenlanders zichtbaar te treffen.

Het „Annual Banquet”, eveneens in het Amstel Hotel, vormde een waardig sluitstuk van de uiterst belangwekkende vergadering. Na het eigenlijke diner werden tal van toespraken gehouden, waarbij duidelijk bleek door welke sterke banden de leden van de „American Dental Society of Europe” zich aan elkaar en aan hun organisatie gebonden weten. Ook de burgemeester, als gast aanwezig, liet zich in een luimige toast gelden.

Ongetwijfeld zal het Congres ook voor de aanwezige Nederlandse collega's naast kennismaking met de sfeer van de A.D.S.E. tot hun inzicht in actuele vraagstukken dermate hebben bijgedragen dat zij aan deze introductie nuttige en aangename herinneringen zullen bewaren. De beminnelijke voorzitter Dr. K. C. C a m p b e l l, de toegewijde secretaris Dr F. D. D e r r i c k en niet het minst coll. E. J. v a n d e n B e r g als trait d'union kunnen zich hiervan verzekerd houden.

L. COPPES en P. H. BUISMAN

L. M. WILLEMSE NEEMT AFSCHIED VAN DE PRAKTIJK

Op 1 Juli heeft L. M. Willemsse te Apeldoorn de praktijk neergelegd. Wij willen dit besluit van de sympathieke figuur, die jarenlang als lid van ons Algemeen Bestuur heeft gefungeerd, niet ongemerkt voorbij laten gaan. Ondanks zijn zeer bijzondere belangstelling voor de tandheelkunde als wetenschap, die hem zelden de vergaderingen van N. T. G. of V. v. Ned. T. deed verzuimen, was het uiterst moeilijk hem tot het bekleden van officiële functies te bewegen. Zijn haast spreekwoordelijke bescheidenheid zal daarbij wel toe hebben bijgedragen. Wel was hij korte tijd Bestuurslid van de Ver. v. Ned. Tandartsen. Oorspronkelijk in Vlissingen gevestigd, vertrok hij later naar Apeldoorn, waar hij zich een bijzondere naam als practicus, vooral op prosthodontisch gebied wist te veroveren. Ter gelegenheid van zijn zilveren jubileum werd hij in 1932 met de Dentz-medaille onderscheiden. Voor studiedoeleinden werkte hij lange tijd in Wenen. — Wij wensen Willemsse een nog jarenlange welverdiende rust. We laten thans gaarne het woord aan een zijner oude bewonderaars, die zich onmiddellijk bereid verklaarde hieronder van deze gevoelens, die wij van harte delen, te getuigen.

RED.

Wordt in het bovenstaande een summier verslag gegeven van Willemsse's tandheelkundige loopbaan, de Redactie verzocht mij, een persoonlijk woord daaraan toe te voegen en zelden heb ik aan een verzoek van dusdanige aard met meer animo gevolg gegeven.

Mijn contact met W i l l e m s e dateert van zijn Weense tijd, omstreeks 1920, toen het hem van belang voorkwam hier te lande G o t t l i e b, destijds nog in zijn opkomst, te introduceren en hij mij verzocht, in Amsterdam een cursus daarvoor te organiseren. De veelvuldige Nederlandse connecties met deze grote onderzoeker, zowel van tandartsen persoonlijk als van tandheelkundige verenigingen, hebben in dit initiatief van W i l l e m s e haar oorsprong gevonden.

Na bedoeld studieverblijf te Wenen, dus van het begin zijner werkzaamheid te Apeldoorn af, begon W.'s eigenlijke ontplooiing naar ettelijke kanten van ons beroep. Ik stel mij niet tot taak, hier aan alle te herinneren.

Wat W. als theoreticus en practicus op het gebied der (vooral totale) prothese gepraeusterd heeft, zijn voordrachten en cursussen daarover in de loop der jaren, zijn van zo algemene bekendheid, dat hiervan geen woord meer behoeft te worden gezegd.

Wat ik nog wel speciaal wil noemen, is zijn werkzaamheid op het gebied der chirurgische tandheelkunde. Zeker in de tijd welke ik me herinner, doordat ik omstreeks 1924 enkele malen in zijn praktijk te gast mocht zijn, was dit gebied geen gemeengoed van de Nederlandse tandarts. Oordelend naar de zekerheid en vlotheid, waarmede ik hem destijds heb zien opereren, zou bij een optreden als specialist voor die tak der tandheelkunst zijn succes gewaarborgd zijn geweest.

Wat heeft nu deze collega gemaakt tot een zo geziene figuur, wiens aanwezigheid in collegiale bijeenkomsten met meer dan gemiddelde belangstelling wordt opgemerkt? Waardoor is deze ernstige man geworden tot een enfant chéri der Nederlandse tandheelkunde? Naar mijn oordeel niet alléén door zijn omvangrijke kennis en grote belesenheid. Andere kwaliteiten van geest en karakter hebben daartoe bijgedragen.

Het zijn zijn oprechtheid, zijn bescheidenheid en zijn bereidheid tot waardering van anderer arbeid, welke steeds zowel zijn optreden in een vergadering als een persoonlijk gesprek met hem tot een waarlijk genot maken.

En dan misschien nog een van zijn meest kenmerkende eigenschappen: zijn eenvoud. Eenvoud in voordracht en in wetenschappelijke discussie. Eenvoud zowel in zijn praktijkinrichting als in zijn kleding. (Ik ben er niet zeker van, dat hij niet eens in enig decennium dezer eeuw een gros boorden van hetzelfde model en een coupon van honderd meter stof voor zijn kostuums heeft ingeslagen). Kortom, al wat „show” is, is hem vreemd. Daardoor mede, geloof ik, bezit de tandheelkundige wereld in hem een „persoonlijkheid in Nederland”.

De praktijk heeft hij nu vaarwel gezegd; maar niet aannemelijk is dat hij daarmee zijn belangstelling in de tandheelkundige wetenschap zou hebben verloren. En de hoop is gerechtvaardigd, dat ten blijke van de juistheid van deze verwachting nog menigmaal in bijeenkomsten men hem de vriendenhand zal kunnen drukken.

Overigens — na een zo vruchtbare en werkzame loopbaan zij hem een otium van harte gegund. Dat hij het cum dignitate genieten zal, is aan geen twijfel onderhevig.

J. SANDERS EZN.

SCHOOLTANDVERZORGING IN NEDERLAND ONDER CENTRALE ADVISERENDE LEIDING

Met 1 Augustus heeft de heer J. J. B a c k e r D i r k s, tandarts te Rotterdam de praktijk neergelegd om zich geheel te kunnen wijden aan een hem opgedragen nieuwe functie. Hij zal zich n.l. in opdracht van de Centrale Raad voor Sociale Tandheelkunde en de Ned. Vereniging voor Sociale Tandheelkunde bezig houden met het verstrekken van adviezen bij het opbouwen van instellingen voor schooltandverzorging, waar te lande men daar toe overgaat. De juiste betiteling en de meer in details uitgewerkte opdracht voor deze aantrekkelijke en veelomvattende functie worden nog nader overwogen. Wij juichen deze nieuwe stap op de weg der volkstandverzorging van harte toe en wensen de betrokken instanties geluk met dit initiatief. Zij hebben zich van competente medewerking verzekerd. Ook de nieuwe functionaris onze gelukwens. Moge deze arbeid hem de voldoening schenken die hij er van verwacht.

RED.

ONDERSCHEIDINGEN

De Heer Ch. F. L. N o r d, tandarts te Amsterdam en voorzitter van de Fédération Dentaire Internationale is door de Franse Regering bevorderd tot Commandeur in de Ordre de la Santé Publique.

De Heer Dr. A. J. L. C. v. H a s s e l t, tandarts te 's-Gravenhage, ontving het ridderkruis van deze orde.

HET NEDERLANDS STUDENTENSANATORIUM

Het kort na de bevrijding te Laren opgerichte Studentensanatorium, zulks als huldeblijk voor het door de studenten tijdens de bezetting geboden verzet, zal erlang een belangrijke uitbreiding ondergaan. Dank zij van vele zijden voor dit doel ontvangen grote bijdragen zal in het najaar van 1951 een nieuw gebouw in gebruik kunnen worden genomen met een accommodatie voor ruim 80 patiënten.

In de ontworpen geneeskundige outillage is tevens een tandheelkundige behandelkamer opgenomen. Naar wij thans vernemen heeft de Fa. G. J. & D. T h o l e n de gehele installatie daarvan in moderne uitvoering en voorzien van een compleet handinstrumentarium aan het Sanatorium ten geschenke aangeboden.